

A HARC RUHÁZAT FEJLESZTÉSÉNEK FOLYAMATA A BELGA HADSEREGBEN

*Pakocs Zoltán*¹

A Magyar Honvédséghez hasonlóan a belga hadseregben, a szárazföldi haderőnemnél is folyamatban van a megváltozott feladatokkal kapcsolatos új követelményeknek megfelelő harci öltözet és egyes felszerelési cikkek fejlesztése. A fejlesztés kezdeményezésére jelentős befolyásoló tényezőként hatott a hadműveletek újra értékelése, a haderő strukturális átszervezése, a humanitárius akciókban való részvétel és nem utolsósorban a használók kifogásai és igényei.

1. A változtatás szükségessége

A belga szárazföldi haderőnem katona állománya által jelenleg használt harci öltözet az 1960-as évek elején került rendszeresítésre. Ez az öltözet a haderőnem által a rendszeresítés idején igényelt követelményeknek megfelelően lett kialakítva. A kialakítás során meghatározó szempontként vették figyelembe a várható, lehetséges harc lefolyásának helyét, valamint a harcot megvívó egységek jellemzőit. Alapvető elképzelés az volt, hogy - szükség esetén - a harcot Közép-Európában, gépesített egységekkel fogják megvívni, a személyi állomány mozgása gépesített eszközökkel történik.

Az 1980-as években több irányból merült fel a változtatás igénye és megkezdődtek a fejlesztési törekvések. Például 1985-ben az egyik katonai főiskola parancsnoka a harci öltöny továbbfejlesztésére egy belső tanulmány elkészítését kezdeményezte. A tanulmány lényege az volt, hogy nem teljesen új öltözetet kívántak, hanem az addigi alapokat megtartották és a régi ruházati cikkeken új követelményeknek megfelelő átalakításokat, módosításokat terveztek végrehajtani. Bár a főiskola javaslatainak nem volt jelentős visszhangja, a tanulmány elemei közül néhányat figyelembe vettek az első új modellek kialakításánál.

1 Pakocs Zoltán alezredes, MH RSZF-ség, gazdálkodási főtiszt

Az egységek parancsnokságuk éves jelentéseiben terjesztették fel előljáróik részére a harci ruházattal kapcsolatos észrevételeiket, kifogásaikat, valamint konkrét javaslataikat arra vonatkozóan, hogy a különböző cikkeken hol, mit kellene javítani. A jelentésekben egyre több probléma merült fel, a növekvő számú panaszok és kifogások 1991-ben érték el a csúcspontot. Ekkor határozták el, hogy a harci ruházat korszerűsítése és egyéb felszerelési cikkek modernizálása irányába lépni kell.

A fejlesztési elgondolást erősítette az a tény is, hogy a katonák működési köre is változáson ment keresztül. Következésképpen szükségessé vált, hogy jobb felszerelést biztosítsanak a részükre, az addigiaknál magasabb színvonalon lássák el őket.

A szárazföldi haderőnem kijelölt egységeinek a humanitárius műveletekben (Afrikában és a volt Jugoszláviában) való részvétele felszínre hozta a rendszerben lévő felszerelés hiányosságait. A hiányosságok felszámolása és a résztvevők igényeinek kielégítése érdekében soron kívüli beszerzéseket kellett végrehajtani.

A humanitárius akciók új feladatként való jelentkezése, illetve egyre gyakoribbá válása tehát szintén új követelményeket támasztott a ruházati szakanyagokkal szemben és ezen a téren is elkerülhetlenné vált a jobb minőségű ellátás. Kiemelt figyelmet kellett fordítani arra, hogy a tevékenységhez meglegyenek a megfelelő mennyiségű és kívánt minőségű cikkek.

2. Tanulmány kidolgozása

Az előzőekben említett okok hatására a szárazföldi haderőnem vezérkaránál döntés született a harci öltözet cseréjének szükségességéről. 1991. októberében a szárazföldi haderőnem vezérkari főnöke a vezérkar tervezési osztályának állományából megbízott egy tisztet a harci ruházat és felszerelési cikkek fejlesztésével kapcsolatos tanulmány kidolgozására.

A megbízott tisztnek a harci öltözet fejlesztési irányának, valamint az öltözetcsere lehetőségeinek a megállapítása, a jövőbeni szükségletek megvalósíthatóságának a tanulmányozása, elemzése, értékelése volt a fő feladata. A feladat végrehajtását segítették a szárazföldi haderőnem egyéb szolgálatai által e témában már megvalósított munkálatok eredményei, a korábbi években elkészített tanulmányok, logisztikai, kísérleti, tesztelési eredmények, minőség vizsgálati, átvételi tanulmányok. Mind-

ezek következtetéseiből - a terv megvalósításának meggyorsítása érdekében - minden hasznos információ felhasználásra került.

Azon műszaki jellemzők meghatározása céljából, amelyeknek a felszerelésnek meg kell felelnie, készült egy feltételezett hadműveleten alapuló résztanulmány is. Meghatározták, hogy a különböző egységeknek milyen elsőbbséget élvező szükségletei vannak békeidőben, esetleges háborúban, valamint humanitárius akcióban való részvételkor. Figyelembe vették azokat a szempontokat és kidolgozták azokat a minőségi jellemzőket, amelyeknek a ruházati anyagoknak és felszerelési cikkeknek különböző földrajzi és időjárási viszonyok között meg kell felelniük.

A tanulmány kidolgozása során a különböző fegyvernemeket felkérték felszerelési szükségleteik és azok minőségével kapcsolatos igényeik felmérésére. A felmérés eredményének felhasználásával készült egy kimutatás, amelynek összeállításakor figyelembe lett véve az is, hogy mivel kell, illetve kellene felöltöztetni a katonákat és jelenleg milyen cikkekkel rendelkeznek. A kimutatás tartalmazta a ruházati anyagok és felszerelési cikkek minőségével kapcsolatos követelményeket is. A beérkezett adatok feldolgozásakor természetesen voltak közös vonások és voltak fegyvernemenként különbözőek. A kialakított minőségi követelményeket végül a szövetséges haderőnemek hasonló megoldásaival hasonlították össze.

A tanulmány elkészítésével megbízott tiszt tapasztalatszerzés céljából tájékozódó látogatást tett a szövetséges haderőknél, Franciaországban, Angliában, Hollandiában és Németországban, valamint felvette a kapcsolatot az USA személyi felszerelési szakértőivel is.

Az elkészült tanulmányt véleményezés céljából bemutatták a felhasználóknak, valamint a különböző haderőnemeknél meglévő "tanulmányi" irodáknak.

A minőségi követelmények kidolgozása után a szárazföldi haderőnem szervezete, illetve létszáma alapján a mennyiségi szükségletek kerültek meghatározásra. A költség számításokat, valamint a folyamatos megvalósítás lehetőségeit finánciális szempontból a pénzügyi szakemberek végezték, illetve véleményezték.

A komplett tanulmány 1993. januárjában készült el és jóváhagyásra a szárazföldi haderőnem vezérkari főnökének helyettese útján felterjesztésre került a szárazföldi haderőnem vezérkari főnöke részére. Mindkét személy néhány szempontot még meghatározott a tanulmány kiegészíté-

se céljából. Az új harciruházat és felszerelési cikkek kialakításával kapcsolatos kidolgozott program, a kiegészítések és módosítások végrehajtása után 1993. márciusában nyert jóváhagyást.

3. A felterjesztési program

A program *négy fejezetből* és a szükséges mellékletekből áll, amelyben a bevezetés ütemezésének megfelelően a cikkeket három kategóriába csoportosították.

Az első fejezet általánosságokat, **a második fejezet az 1. számú kategóriába sorolt, prioritást élvező cikkeket**, **a harmadik fejezet** a fontossági sorrendnek megfelelő 2. és 3. számú kategóriába sorolt cikkeket, míg **a negyedik fejezet** az ügyvezetéssel kapcsolatos témákat tartalmazza.

a.) Az 1. fejezetben van rögzítve a harci öltözet definíciója, a program célja és minden olyan fontos téma, amely szükséges a program megértéséhez.

A jelenleg rendszeresített harci öltözettől való megkülönböztetés érdekében az új öltözet a tábori öltözet nevet viseli, amelyet mint a harcolók által használt ruházati anyagoknak és felszereléseknek az összességként definiáltak.

A tábori öltözet bevezetésével kapcsolatos terv célja alapvetően olyan modern öltözet és felszerelés beszerzése, amely megfelel a rendeltetésszerű használatnak és minden olyan követelménynek, amely hatással van a viselésre, továbbá a különböző éghajlati viszonyok között különböző harcászati feladatok végrehajtását segíti, a tevékenységet nem akadályozza.

Az új ruházattal szemben támasztott követelmények meghatározásánál figyelembe vették a jövőbeni harcászati feladatok és a küldetések (Közép-Európában klasszikus harc, humanitárius műveletek, békefenntartó és békéltető akciók, rendfenntartó és a fogadó országot támogató műveletek, az érintett országba irányuló segélyakciók) követelményeit. A harcászati követelmények és - ezeknek megfelelően - az alábbi minőségi ismérvek: ballisztikai veszély elleni védelem, tűz-, hő-, nedvesség- és hideg elleni védelem, oltalom a vegyi és bakteriológiai veszélyekkel szemben, mozgékonyság garantálása, viselési kényelem javítása, funkcióinak

való megfeleléség különböző szakterületeken feleljen meg az igényeknek.

A minőségi szükségleteket a használat funkciója szerint külön vizsgálták a gépesített lövész (ezekkel egy csoportban a felderítő, műszaki, légvédelmi tüzér), a harckocsizók, a támogató, a logisztikai egységek és a törzsek vonatkozásában, a cikket három csoportba sorolva aszerint, hogy melyek azok amit a katona magán visel, magával visz és egyes esetekben felvesz, valamint magával visz, de nem vesz fel.

A különböző vizsgálatok eredményei és az elemzésekből levont következtetések alapján a felszerelési cikkeket *négy csoportba sorolták*:

- (1) új cikkek, melyek még nem voltak rendszerben, de be kell szerezni;
- (2) meglévő cikkek javítása, módosítása, fejlesztése;
- (3) még használható cikkek, melyeket rendszerben kell tartani;
- (4) használatból véglegesen kivonandó cikkek.

Az új cikkek bevezetésére vonatkozóan fontossági sorrend alapján három kategória került kialakításra.

b.) A 2. fejezet az 1. kategóriába csoportosított cikkek jellemzőit tartalmazza. Ide sorolták azokat a ruházati anyagokat és felszerelési cikkeket, amelyeket úgy ítélték meg, hogy lecserélésük feltétlenül és sürgősen szükséges, beszerzésüket a lehető leggyorsabban kell végrehajtani. Ezek a cikkek: harci sisak, sapka, golyóálló mellény, esőköpeny, téli kabát, téli alsó, harci zubbony, harci nadrág, ing, deréköv, hátizsák, hálózsák védőhuzat, matrac.

c.) A 3. fejezet a 2. és 3. kategóriába csoportosított cikkek jellemzőit tartalmazza. Ide sorolták azokat a cikkeket, amelyek még megfelelnek rendeltetésüknek, de szükséges a kicserélésük. A csere sürgősségi foka alacsonyabb, nem olyan hangsúlyú, mint az 1. kategóriás cikkeknél. A cikkek minőségének javítása, fejlesztése egy későbbi időpontban, de meghatározott határidőig szükséges, illetve elkerülhetetlen. A beszerzés a rendszerben lévő cikkek elhasználódásának függvényében a készletek frissítése és az utánpótlás során valósul meg. A 2. kategóriába sorolt cikkek a harci fülvédő, személyi sátor, nyári és téli sapka, evőcsésze, tábori evő-

eszközkészlet, felszerelést védő zsák, kulacsvédő, vágószerszámtartó, karbantartó anyagok, tisztálkodási készlet.

d.) A 4. fejezet az új cikkek rendszerbe kerülésével kapcsolatos feladatokat tartalmazza.

A beszerzés két módon valósul meg:

(1) Külön vásárlások történnek a humanitárius akcióban résztvevők ellátása érdekében. A humanitárius akciókban való részvétel gyakoribb válása miatt a vonatkozó beszerzéseket gyorsan kellett megvalósítani, a cikkek tesztelését megkülönböztető figyelemmel, kiemelt feladatként a szokásosnál rövidebb idő alatt hajtották végre.

(2) A fejlesztésre kerülő cikkek kis szériában kerülnek legyártatásra - 3-4 modellt vásároltak minden cikkből -, amelyek alkalmasságát a felhasználók csapatpróba keretében értékelik. A tesztelési eredmények alapján döntenek a végleges változatokról, majd elkészítik a műszaki leírásokat.

e.) A mellékletek a rendszeresítésre tervezett cikkekről, a bevezetés időpontjairól, a költségkihatásokról és az ellátással kapcsolatos elgondolásokról készített számvetéseket tartalmazzák.

Az 1. kategóriába sorolt új cikkekkel történő ellátás az elkészült ütemterv alapján még ez évben kezdődik és - a tervezett költségvetés realizálódása esetén - 1998. év végéig fejeződik be.

Az előzőekben leírt részletes elemzésekből levont következtetéseken és széles körű információk feldolgozásán alapuló, lehetőségekkel összhangban lévő fejlesztési folyamat, bár nagyon sok hasonlóságot tartalmaz a Magyar Honvédségben alkalmazott fejlesztési folyamattal, új ismereteket is ad ahhoz, hogy a tapasztalatok a kialakult rendszerünkben érdemben felhasználásra kerülhessenek.